

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny **(1741)**

Wspólne posiedzenie
Komisji Obrony Narodowej
i Bezpieczeństwa Publicznego (172.)
oraz Komisji Ustawodawstwa
i Praworządności (270.)
w dniu 27 kwietnia 2005 r.

V kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie wniosków zgłoszonych na 80. posiedzeniu Senatu do projektu uchwały w 60. rocznicę zakończenia II wojny światowej.

(Początek posiedzenia o godzinie 18 minut 36)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodnicząca Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Teresa Liszcz)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

W imieniu pana przewodniczącego Pietrzaka i swoim otwieram posiedzenie Komisji Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego oraz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności, poświęcone rozpatrzeniu poprawek do uchwały w 60. rocznicę zakończenia II wojny światowej, zgłoszonych w czasie drugiego czytania.

Państwo przed chwilą dostali zestawienie poprawek, więc może momencieczka czekamy... Czy też od razu przystępujemy do ich rozpatrzenia?

(Głos z sali: Przystępujemy.)

Rozumiem, że możemy zaczynać, prawda?

(Senator Wiesław Pietrzak: Ja myślę, że jeżeli będziemy analizować to akapitami, to możemy zaczynać.)

Te poprawki są uszeregowane zgodnie z akapitami, których dotyczą i chyba możemy zacząć od pierwszej, autorstwa pani senator Szyszkowskiej. Nie ma pani senator, ale tekst jest jasny. Chodzi o zastąpienie tym dłuższym tekstem krótszego akapitu, pierwszego. Rzućmy na to okiem i się zastanówmy.

Co pan o tym sądzi, Panie Senatorze?

(Senator Wiesław Pietrzak: Może być.)

Nie ma w tym akapicie nawiązania do 60. rocznicy. Niby w samym tytule jest ta informacja, ale zwykle ona była także w tekście.

(Senator Zbigniew Romaszewski: Nie ma pani senator, a można by to dodać, bo to jest ładny tekst.)

Tak, mnie też ten tekst się dosyć podoba.

(Senator Zbigniew Romaszewski: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej w 60. rocznicę.”)

(Starszy Sekretarz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Bogumiła Cichońska: Mikrofon, Panie Senatorze.)

(Senator Zbigniew Romaszewski: Nie, i tak nic nie zrobimy. Jeśli nie ma pani senator, to zmiany nie będzie.)

A nie można jej poszukać? Nie ma ktoś komórki?

(Głos z sali: O, jest pani senator.)

Dobrze, że jest pani senator, bo jesteśmy przy pani poprawce. Niektórym z nas ona się podoba, chcielibyśmy tylko zaproponować pani pewną autopoprawkę. Najpierw jednak niech pani usiądzie i odsapnie.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

(*Senator Robert Smoktunowicz*: Lepsza niż ta druga.)

A jak pan senator uważa? Jest też taka drobna poprawka do pierwszego akapitu, związana raczej ze sposobem redakcji.

Czy ktoś chce się wypowiedzieć w tej sprawie?

Pan senator Romaszewski.

Senator Zbigniew Romaszewski:

Nie, poprawka wniesiona przez panią senator Szyszkowską mnie się podoba, brakuje w niej tylko powiedzenia, z jakiej okazji my to wydajemy. To znaczy mnie się wydaje, że jeśli chodzi o te sześćdziesiąt lat, jest to dosyć istotna informacja. Moim zdaniem, mogłoby to brzmieć tak: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej w 60. rocznicę końca II wojny światowej” ... i dalej tak jak w pani tekście.

(*Senator Maria Szyszkowska*: Bardzo trafna poprawka.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pragnę zwrócić państwa uwagę na to, że ta poprawka ma zastąpić akapit pierwszy i drugi, jest pewną kompilacją.

(*Senator Anna Kurska*: Tylko pierwszy.)

Nie, nie, towarzyszy temu propozycja skreślenia akapitu drugiego. Gdyby go nie skreślono, byłyby powtórzenia. Trzeba to traktować łącznie. Czyli ten pierwszy akapit obszerniejszy ma zastąpić... Zastanówmy się nad tym.

(*Senator Robert Smoktunowicz*: Tu się zastępuje też piąty akapit, bo to się powtarza.)

Nie, poprawka trzecia dotyczy skreślenia akapitu drugiego, co oznacza, że ten nowy pierwszy akapit zastąpi dotychczasowe akapity pierwszy i drugi.

(*Senator Robert Smoktunowicz*: Ale on zastąpi również akapit piąty.)

(*Głos z sali*: Będzie łączne głosowanie.)

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: Słusznie, słusznie.)

Zobaczmy w takim razie, czy coś istotnego nie wypadnie.

(*Senator Anna Kurska*: Tak, nawet te same słowa tam są: pamięć ofiar wojny, oddając hołd...)

Chyba to nie byłoby złe, trochę by skróciło tekst.

(*Głosy z sali*: Tak, tak.)

Co pan proponuje dodać?

Senator Zbigniew Romaszewski:

Proszę państwa, teraz trzeba to zapisać bardzo precyzyjnie, żeby nie zapomnieć jakiegoś słowa. Moja propozycja jest taka: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej w 60. rocznicę zakończenia na naszym kontynencie II wojny światowej czci pamięć ofiar wojny, oddając hołd”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Zakończenia w Europie, tak będzie krócej.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: Na naszym kontynencie, czyli w Europie.)

(*Senator Maria Szyszkowska*: Na naszym kontynencie, tak.)

Nie ma senatora Łęckiego? Senator Łęcki upominał się o to, żeby była Europa.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: Nie, nie.)

Czyli zapisujemy: na naszym kontynencie, tak?

(*Senator Maria Szyszkowska*: Sens będzie ten sam.)

Wcześniej były także propozycje, żeby skreślić wyrazy „na naszym kontynencie”, ale skrupulanci mówią, że na japońskim froncie wojna się skończyła dopiero 2 września.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: A w Afryce wcześniej.)

(*Senator Maria Szyszkowska*: Na naszym kontynencie. To przyjemnie brzmi.)

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Był, zrobił zamieszanie, pozytywne skądinąd, ale potem uciekł. Może go ktoś poszuka? Niech pilnuje swoich poprawek.

Czyli pani senator zgłasza autopoprawkę, polegającą na tym, żeby po wyrazach „Rzeczypospolitej Polskiej” dodać wyrazy „w 60. rocznicę zakończenia na naszym kontynencie II wojny światowej”?

(*Senator Maria Szyszkowska*: Tak, ona jest bardzo trafna.)

Z tą autopoprawką głosujemy nad poprawkami: pierwszą, trzecią i osiemną.

(*Senator Andrzej Jaeschke*: I odrzucamy cały szereg tych stylistycznych poprawek.)

Skreśla się akapit piąty, tak.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Bo tam jest to samo, co tutaj w pierwszym.)

Tak, tak. Możemy głosować, czy ktoś chce zabrać głos przed głosowaniem?

Pan przewodniczący Jaeschke.

Senator Andrzej Jaeschke:

Ja bym się opowiadał za wpisaniem tam III Rzeszy Niemieckiej, zgodnie z poprawką, którą myśmy przyjęli.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: A gdzie jest zapis o III Rzeszy Niemieckiej?)

Właśnie go nie ma, w poprawce pani Szyszkowskiej tego nie ma.

(*Senator Maria Szyszkowska*: To będzie dalej, przepraszam, dalej dwukrotnie jest mowa o III Rzeszy.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Ale chodzi o to, żeby już na wstępie było napisane: „niemiecka III Rzesza”.

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Niemiecka III Rzesza. Myśmy przyjęli taką poprawkę.)

Nie dla wszystkich, młodych zwłaszcza, jest to jasne.

(*Senator Maria Szyszkowska*: Ale jest III Rzesza.)

(*Głos z sali*: Chodzi o to, żeby było napisane „niemiecka”).

W pani poprawce tego nie ma. Chodzi o to, żeby dodać wyraz „niemiecka”.

(*Głos z sali*: Niemiecka, bo „Rzesza” to jest szerokie pojęcie.)

(*Senator Maria Szyszkowska*: Zrozumiałam.)

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Czy pani się z nami zgadza?)

(*Senator Maria Szyszkowska*: Tak.)

Dobrze. Kto z państwa jest za przyjęciem poprawek: pierwszej, trzeciej i osiemnastej, z autopoprawkami do pierwszej, które przed chwilą żeśmy przez aklamację... które zgłosiła pani senator Szyszkowska? (8)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

Zaakceptowaliśmy poprawki: pierwszą, trzecią i osiemną. Wykluczone jest głosowanie nad poprawką drugą.

Przechodzimy teraz do poprawki czwartej.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: To teraz możemy wykreślać. Przyjęcie tych poprawek wyklucza głosowanie nad poprawkami: drugą, czwartą, piątą, szóstą i dziewiętnastą.)

Bardzo proszę, pan senator.

Senator Wiesław Pietrzak:

Przepraszam bardzo, w międzyczasie chciałbym poinformować pana senatora Łęckiego, że została przyjęta nieco zmodyfikowana poprawka pani senator Szyszkowskiej. Ona wyklucza głosowanie nad poprawkami pana senatora: drugą, czwartą, piątą, szóstą i dziewiętnastą. Wobec tego ja stawiam wniosek, aby pan senator po przemyśleniu wycofał te poprawki.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Panie Przewodniczący, ile mam czasu na to myślenie?)

Do wczoraj.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Nie, nie, konkretnie.)

Dwie minuty.

Senator Włodzimierz Łęcki:

To już podejmuję decyzję: wycofuję.

Senator Wiesław Pietrzak:

Wobec tego możemy zapisać, Pani Senator, że te wszystkie poprawki są wycofane przez autora. Chodzi o to, żeby jutro było takie eleganckie głosowanie nad tym wszystkim.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Jesteśmy przy siódmej poprawce, ta nie jest wycofana, jak rozumiem, i dotyczy...

Senator Wiesław Pietrzak:

A, jeszcze dziewiętnasta. Trzeba by uzyskać zgodę wszystkich wnioskodawców. Ja nie wiem, po co wszyscy się tutaj dopisywali. Chyba po to, żeby skomplikować życie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

No trudno.

(*Głos z sali*: Będzie wykluczone głosowanie nad tą poprawką, mam nadzieję.)

Jeśli będzie przyjęta tamta poprawka, a pewnie będzie, więc...

Senator Aleksandra Koszada:

Połączone komisje przyjęły ją jednogłośnie, myślę, że podczas posiedzenia Senatu również tak będzie. Dziękuję.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

No tak, nie ma szans na jej wycofanie, więc nie ma co dywagować. Wobec tego sięgamy do trzeciego akapitu. Jest propozycja, by wyrazy „pierwszą ofiarą niemieckiego faszyzmu” zastąpić wyrazami „jej pierwszą ofiarą”.

(Senator Wiesław Pietrzak: To jest poprawka siódma, trzeci akapit.)

W najokrutniejszej i najkrwawszej w dziejach ludzkości wojnie Polska stała się pierwszą jej ofiarą. Tak by to miało brzmieć.

(Głos z sali: Skreślone są wyrazy „pierwszą ofiarą niemieckiego faszyzmu”).

Czyli brzmiałoby to tak: „w najokrutniejszej i najkrwawszej w dziejach ludzkości wojnie Polska stała się jej pierwszą ofiarą”.

Czy ktoś chce coś powiedzieć w tej sprawie?

(Głosy z sali: Dobrze jest, dobrze.)

Głosujemy, tak?

Kto z państwa jest za poprawką siódmą, senatora Łęckiego, proszę podnieść rękę. (10)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (0)

Czyli rekomendujemy tę poprawkę.

Przechodzimy do poprawki ósmej, dotyczącej tego samego akapitu, drugiego zdania. Mnie się wydaje, że wyraz „też” jest potrzebny. „Stała się pierwszą ofiarą i pierwsza też stanęła do heroicznej walki.” Wydaje mi się, że to jest tutaj potrzebne. Wsłuchajcie się państwo, to jest nawiązanie do drugiego zdania: stała się pierwszą ofiarą, pierwsza też stanęła do heroicznej walki. Mnie się wydaje, że ten wyraz „też” jest potrzebny.

(Senator Zbigniew Romaszewski: Trzeba dodać „i”).

Nie. „Opuszczona przez sojuszników, pierwsza też stanęła do heroicznej walki.” Nie potrzeba nic dodawać.

Może pan by wycofał tę poprawkę, Senatorze? Naprawdę ten wyraz „też” jest potrzebny.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Ja bym tu polemizował, ale ulegnę państwu. Wyrazy „pierwsza stanęła” jak gdyby świadczą o tym, że stanęła dobrowolnie, a wyrazy „pierwsza też”...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Ale to jest nawiązanie do poprzedniego zdania.)

Opuszczona przez sojuszników, pierwsza stanęła do heroicznej walki.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

A, pierwsza też, dobrze. Wycofuję poprawkę bez czasu na namyślenie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Ósma poprawka wycofana.

Dziewiąta poprawka, do tego samego akapitu. Chodzi o to, żeby wyrazy „nie uległ przemocy, nie ugiął się przed wrogami” zastąpić wyrazami „nie został pokonany”. Tu jest tak: „Naród Polski nigdy nie uległ przemocy, nie ugiął się przed wrogami, nie skompromitował się kolaboracją, nie utracił ducha i wiary w odzyskanie niepodległości”.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Jeśli można... Moja propozycja jest taka: „Naród Polski nigdy nie został pokonany”. Chodzi o to, że myśmy przegrali bitwę września, ale nie zostaliśmy pokonani. Naród uległ przemocy, bo państwo zostało zlikwidowane formalnie, ale uważam, że nie został pokonany, walczył później na innych frontach. Oczywiście jest to kwestia pewnych dysput.

(Senator Maria Berny: To jest dobre sformułowanie.)

(Głos z sali: A ja bym to zostawił w całości.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Trochę tego za wiele, ale zważywszy na pewien patos, można to zostawić. „Naród nie ugiął się, nie utracił ducha i wiary.” Ducha i wiary, to może by...

(Senator Włodzimierz Łęcki: Tak, tu jest dwa razy to samo. Nie został pokonany.)

(Głos z sali: Duchowo nie został pokonany. Duch walki został.)

(Senator Zbigniew Romaszewski: A gdyby na końcu zdania, po kropce, dodać: nie został pokonany?)

Senator Włodzimierz Łęcki:

Nie można.

(Senator Zbigniew Romaszewski: Dlaczego?)

Bo już jest po dyskusji, my możemy głosować tylko nad tym, co tu było.

(Senator Zbigniew Romaszewski: Nie, pan może zmienić wniosek.)

(Senator Ewa Serocka: Ja rozumiem, że panu senatorowi Łęckiemu chodziło o skrócenie tego tekstu.)

Generalnie starałem się skrócić tekst, bo on jest bardzo długi. A tu zyskujemy dwa wyrazy. Dwa wyrazy plus dwa plus dwa i w ten sposób dużo się skróci.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Senatorze, „nie uległ przemocy” i „nie ugiął się przed wrogami”, to jest mniej więcej ta sama treść.

Senator Włodzimierz Łęcki:

To jest to samo. Mój tekst brzmi następująco: „Naród Polski nigdy nie został pokonany, nie skompromitował się kolaboracją, nie stracił ducha i wiary w odzyskanie niepodległości”.

(Głosy z sali: Tak, to jest dobry tekst.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dobrze. Kto z państwa jest za tym, żeby po autopoprawce to zdanie brzmiało...

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Nie, bez autopoprawki.)

Zgłosił pan autopoprawkę.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Nie, ja przeczytałem poprawkę.)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Niech zostanie tak jak jest: „nie został pokonany”.

Chociaż ja akurat uważam, że został pokonany.)

(*Senator Ewa Serocka*: Duchowo na pewno nie został pokonany.)

Może państwo zostało pokonane, ale naród nie.

(*Senator Maria Berny*: Naród nie został pokonany.)

Wobec tego, łącznie głosujemy nad poprawką dziewiątą...

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Nie łącznie. Tylko nad dziewiątą głosujemy.)

Aha, tylko nad dziewiątą, dobrze.

Kto z państwa jest za poprawką dziewiątą, proszę podnieść rękę. (10)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

W sytuacji, gdy 1 senator wstrzymał się od głosu, rekomendujemy tę poprawkę.

To co teraz robimy? Pani senator proponuje, żeby wyraz „ducha” zastąpić wyrazami „wola walki”, bo tak było w tej przyjętej autopoprawce.

Co pan senator Łęcki na to?

Senator Włodzimierz Łęcki:

Nie do mnie należy ocena poprawek w nie mojej komisji, ale mi się to podoba, tak.

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Z tym duchem?)

(*Senator Ewa Serocka*: Nie, bez ducha, niech będzie wola walki.)

Wola walki, tak.

Senator Maria Szyszkowska:

Wydaje mi się, że wyraz „ducha” był użyty w sensie potocznym, a wyrazy „wola walki” oddają to, o co w tym wypadku rzeczywiście chodzi.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

No dobrze. Kto jest za poprawką dziesiątą, proszę podnieść rękę. (11)

Kto jest przeciwny? (0)

(*Senator Anna Kurska*: Ja jestem za.)

Jednogłośnie „za”. Dobrze, czyli rekomendujemy tę poprawkę.

Przechodzimy do czwartego akapitu, zdanie drugie: ponieśliśmy tutaj...

(*Senator Ewa Serocka*: Chodzi o akapit, zaczynający się od słów: „Dla nas, Polaków”, tak?)

Senator Maria Szyszkowska:

Tak, chodzi o to zdanie. Przepraszam, jest to trochę przegadane, to jest powtórzenie tego, co jest w tej poprzedniej części. Wydaje mi się, że ten akapit mógłby się

zaczynać od drugiego zdania: „Ponieśliśmy w tej walce straty niemożliwe do oszacowania”. Tutaj chodzi tylko o wykreślenie zdania pierwszego, ponieważ ta treść jest w innych fragmentach.

Senator Robert Smoktunowicz:

Rzeczywiście, w poprawce pani senator Szyszkowskiej, polegającej na zastąpieniu tego pierwszego akapitu nowym akapitem, znajduje się ta treść. Tak więc, skoro przegłosowaliśmy tamten akapit, to teraz nie ma sensu... Spójrzcie państwo na poprawkę pierwszą, przyjętą, tam już to jest.

Senator Wiesław Pietrzak:

Tam jest ujęta część tych myśli.

(*Senator Andrzej Jaeschke: Wolność, solidarność, wierność zasadom, narodowy honor. Tak, to byłoby...*)

Nie, byłoby tego za dużo. Ja jestem za tym, żeby to skreślić.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czyli głosujemy za skreśleniem pierwszego zdania, a drugie zdanie to już będzie następna sprawa, poprawka senatora Łęckiego.

Kto z państwa jest za skreśleniem pierwszego zdania w czwartym akapicie, proszę podnieść rękę. (8)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (3)

Rekomendujemy tę poprawkę.

I teraz poprawka senatora Łęckiego, czyli dwunasta. Chodzi o to, ażeby wyrazy: „ponieśliśmy w tej walce straty niemożliwe do oszacowania”...

(*Senator Wiesław Pietrzak: Olbrzymie straty.*)

...zastąpić wyrazami: „ponieśliśmy w tej walce olbrzymie straty”.

(*Senator Wiesław Pietrzak: I dalej tak jak jest: „zapłaciliśmy cenę trudną do objęcia wyobraźnią”.*)

No tak, do następnego zdania są kolejne poprawki, ale to inna sprawa.

(*Senator Andrzej Jaeschke: Tak, ale teraz musielibyśmy przegłosować tę poprawkę.*)

(*Senator Włodzimierz Łęcki: Przepraszam, można?*)

Proszę bardzo, pan senator Łęcki.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Proponuję zdanie: „Ponieśliśmy w tej walce straty niemożliwe do oszacowania, zapłaciliśmy cenę trudną do objęcia wyobraźnią”, zastąpić krótkim zdaniem: „Ponieśliśmy w tej walce olbrzymie straty”. Bo ten zwrot „cenę trudną do objęcia wyobraźnią”, ma trochę pejoratywny charakter. Oczywiście, cena była wielka, a termin „olbrzymie straty” obejmuje straty moralne i duchowe.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Kto z państwa jest za tą poprawką, czyli za poprawką dwunastą, proszę podnieść rękę. (9)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (2)

Rekomendujemy tę poprawkę.

I teraz poprawka pana senatora... nie, grupy senatorów, czyli trzynasta. Zmierza ona do skrócenia następnego zdania przez skreślenie wyrazów „w tym miliony obywateli polskich pochodzenia żydowskiego”. Ale jest też bliżej idąca poprawka, żeby tego nie skreślać, lecz wyrazy „pochodzenia żydowskiego” zastąpić wyrazami „obywateli innych narodowości”. Mamy taki wybór.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Tak, ja jestem za tym, żeby napisać „innych narodowości”.)

Czy jest sens podkreślania tych innych narodowości? Chyba obywatele...

Senator Andrzej Jaeschke:

Ponieważ mówimy o państwie i jego obywatelach, w tym wypadku, jak sądzę, podkreślanie różnic narodowych w kategorii państwa, o którym przecież mówimy, nie jest potrzebne.

(*Senator Maria Berny*: Zaciera się wspólnotę obywatelską.)

Nie jest to potrzebne.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Mogłoby to być odczytane jako wyróżnienie: albo pejoratywne, albo pozytywne. Intencja była taka, żeby było pozytywne.

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Nikogo tu nie wyróżniamy; sześć milionów...)

Proszę, pan senator Matusiak.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Przychylam się do tego, żeby napisać tylko „obywateli”, bo to byli obywatele polscy.)

(*Senator Anna Kurska*: Tak jest.)

Pan senator.

Senator Ryszard Matusiak

Jeżeli nie będzie tego zapisu „obywateli polskich”, nie wnoszę o wprowadzenie wyrazów „innych narodowości”, wycofuję to w tym momencie. Jeżeli nie będzie „obywateli polskich”.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Czy wycofuje pan tę poprawkę również w imieniu pozostałych wnioskodawców?)

Mam prawo to zrobić.

(*Głos z sali*: Jesteśmy tu we trójkę.)

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz*: Tylko Kuzta nie ma.)

Ja mówię o poprawce piętnastej.

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Jeśli trzynastą skreślimy, to w porządku, będzie głosowanie nad przyjęciem tej poprawki.)

(*Senator Maria Berny*: W poprawce piętnastej wyrazy „pochodzenia żydowskiego” zastępuje się wyrazami „innych narodowości”.)

(*Senator Andrzej Jaeschke*: Nie, myślę, że to odrzucimy.)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Dobrze. Czy ja mogę mieć jedną propozycję?)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak, prosimy, Panie Senatorze.

Senator Wiesław Pietrzak:

Proponuję, żeby pan senator do jutra złożył na piśmie, z podpisami tych czterech wnioskodawców, wniosek o wycofanie tej poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Legislatorze, może być do jutra?

(*Główny Specjalista do spraw Legislacji w Kancelarii Senatu Roman Kapeliński*: Może być.)

Senator Robert Smoktunowicz:

Przepraszam, ja nic nie rozumiem. Dlaczego nie możemy po kolei głosować nad poprawkami?

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Wtedy nie będzie głosowania nad poprawką... Chodzi o to, żeby tego nie robić.)

A dlaczego nie możemy przegłosować poprawki trzynastej? Ja bym o to prosił.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz*: Zaraz przegłosujemy, tylko pan przewodniczący...)

Jeżeli ją przyjmiemy, to nie ma sensu wycofywać innych poprawek, bo jej przyjęcie wyklucza głosowanie nad tamtymi poprawkami. Ja proszę o głosowanie nad poprawką trzynastą.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Już głosujemy. Po prostu pan senator chce mieć pewność, że ta poprawka nie będzie przyjęta, bo jednak Senat może zagłosować inaczej, a jeśli ona będzie wycofana, to będzie gwarancja, że nie będzie przyjęta.

Kto jest za przyjęciem poprawki trzynastej, proszę podnieść rękę. (11)

Jednogłośnie „za”, tak? W porządku.

Co teraz? Pan senator chce, żeby wyraz „miliony” zastąpić wyrazem „wielu”.

(*Głosy z sali*: Wykluczone jest głosowanie nad tą poprawką.)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Czy pan senator Łęcki wycofuje czternastą poprawkę?)

Wykluczone jest głosowanie nad tą poprawką, ale byłoby lepiej, gdyby pan senator ją wycofał.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Ja mogę wycofać, ale jest wykluczone głosowanie nad tą poprawką, bo jest przyjęta trzynasta poprawka. Lepiej wycofać? Wycofuję.

(Rozmowy na sali)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękujemy.

Proszę państwa, spokojnie, zrobił się harmider.

W akapicie czwartym, zdanie zaczynające się od słów: „Mogły naszych żołnierzy”...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Nie, nie, szesnasta poprawka.

(Senator Wiesław Pietrzak: Teraz szesnasta poprawka.)

Ja myślę o szesnastej poprawce, widocznie się przejęzyczyłam. Poprawka szesnasta, na następnej stronie, oczywiście. Skreśla się zdanie czwarte: „Mogły naszych żołnierzy zasłały wszystkie pola bitewne”. I na ten temat jest także poprawka siedemnasta.

(Senator Włodzimierz Łęcki: Mogę?)

Proszę bardzo, pan senator Łęcki.

Senator Włodzimierz Łęcki:

To zdanie brzmi: „Mogły naszych żołnierzy zasłały wszystkie pola bitewne”, ale to nieprawda, bo nie we wszystkich bitwach myśmy brali udział. I dlatego proponuję takie brzmienie tego zdania: „Mogły polskich żołnierzy pozostały przy wielu polach bitewnych w Europie, Azji i Afryce”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

To ja bym proponowała „na wielu polach”, mimo wszystko. Może bardziej precyzyjny jest zwrot „przy wielu polach”, ale...

(Senator Włodzimierz Łęcki: Na wielu, dobrze. Nie zawsze mogły są na polu, ale zgoda.)

Senator Robert Smoktunowicz:

Ja mam pytanie do senatora Łęckiego. A gdzie jeszcze toczyła się wojna, poza Europą, Azją i Afryką?

Senator Włodzimierz Łęcki:

Na Pacyfiku. A jednak w Azji trochę walk było.

(Senator Robert Smoktunowicz: Ale to jest Azja, tak mi się wydaje. W Australii wojna się nie toczyła, na Grenlandii też nie.)

Zgoda, ale chodzi o coś innego, o wyrazy „na wszystkich polach”.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: To nieprawda, że na wszystkich.)

Jest wiele pól bitewnych w Europie, na których Polacy nie walczyli.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pani senator Szyszkowska, bardzo proszę.

Senator Maria Szyszkowska:

Czy mogę jeszcze...

(Rozmowy na sali)

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Proszę państwa, słuchamy, pani senator Szyszkowska ma głos.)

Czy mogę jeszcze wrócić do mojej poprawki, do propozycji, ażeby to zdanie wykreślić, bo być może ono jest całkowicie niepotrzebne.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

My mamy świadomość, że jest dalej idąca poprawka, polegająca na wykreśleniu tego zdania, my tę świadomość mamy. Po prostu mamy tu wybór: albo poprawimy to zdanie, tak jak proponuje pan senator Łęcki, albo w ogóle je skreślimy.

Czy ktoś w tej sprawie chce zabrać głos, w sprawie tej alternatywy?

(Senator Maria Berny: Można?)

Pani senator Berny.

Senator Maria Berny:

Uważam, że powinniśmy to zdanie wykreślić, bo to specjalnie, że tak powiem, nie zmieni sensu uchwały, a trochę ją skróci. Patos uchwały i tak pozostanie.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Ale czy możemy to skreślić? Nie możemy, bo nie było takiej poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Jest, pani senator Szyszkowska ją zgłosiła. To jest szesnasta poprawka.

Pan przewodniczący Jaeschke, bardzo proszę.

Senator Andrzej Jaeschke:

Można? Ja mam dwie sprawy. Po pierwsze, uważam, że nie powinniśmy tego skreślać, dlatego że to pokazuje, że myśmy walczyli nie tylko w Europie, lecz także w Afryce i w Azji, a niewiele było narodowości, które walczyły na tych trzech kontynentach. Tak więc pozostawiłbym to. Po drugie, rzeczywiście prawda jest taka, że w bardzo wielu bitwach w Europie Polacy nie brali udziału, w samej Europie: w Grecji, na Krecie, na Półwyspie Bałkańskim, w lądowaniu na Sycylii.

Senator Maria Berny:

A może by pani senator Szyszkowska wprowadziła autopoprawkę i to zdanie tak by brzmiało: „Mogily naszych żołnierzy zasłały większość pól bitewnych”.

(Senator Wiesław Pietrzak: Wiele pól bitewnych.)

Wiele czy prawie wszystkie.

(Senator Wiesław Pietrzak: Jeżeli już, to wiele.)

Wiele pól bitewnych.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Przepraszam, ale to, co zaproponował senator Łęcki, jest całkiem dobre. Wobec tego, dlaczego mamy kombinować?

Pani senator Serocka.

Senator Ewa Serocka:

Ja uważam, że to, co zaproponował pan senator, z tą autopoprawką, oczywiście, że na wielu polach, byłoby chyba... Ta uchwała zostanie na wiele lat, będą ją czytać nawet ci, którzy przyjdą po nas, i rzeczywiście, ona będzie wskazywała, gdzie myśmy walczyli, gdzie były te pola bitewne. W moim odczuciu, ta poprawka jest bardzo dobra.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dobrze. Pani senator nie wycofuje swojej poprawki?

Senator Maria Szyszkowska:

Nie, nie wycofuję. Jestem zaniepokojona, ponieważ często w uchwałach, które podejmuje Senat, jest bardzo dużo wiadomości historycznych, podczas gdy uchwała nie ma nauczać historii.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Ona jest historyczno-polityczna.)

Ale nie powinna nauczać historii. Ma oddać hołd.

(Senator Andrzej Jaeschke: Nie, ma nauczać.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pan senator Smoktuowicz.

Senator Robert Smoktunowicz:

Ja, o dziwo, byłbym za poprawką pani Szyszkowskiej. Jeżeli państwo zwrócą uwagę na ostatni akapit na stronie 1, to zobaczą, że tam jest dokładnie to samo, przynajmniej ja tak to rozumiem. Proszę przeczytać: Szczególny pokłon...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Ale mogiły przy hołdzie, to jakoś tak nie bardzo.)

Złożyli w ofierze daninę krwi. Wiadomo, że jak jest krew, to są mogiły.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Niekoniecznie, bo mogą być tylko rany.)

Jest napisane „krwi i życia”, czyli wiadomo, że i ranni, i zabici. Uważam, że sens tego zdania, zaczynającego się od słów „mogiły naszych żołnierzy”, jest zawarty w ostatnim akapicie. I dlatego ja byłbym za skreśleniem tego zdania.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Ja jestem za mogiłami, za pozostawieniem tego zdania.

Głosujemy, proszę państwa.

Kto jest za poprawką dalej idącą, pani senator Szyszkowskiej, czyli szesnastą, żeby w akapicie czwartym skreślić zdanie czwarte, o mogiłach? (4)

Kto jest przeciwny? (7)

Kto się wstrzymał od głosu? (0)

Jest decyzja: poprawka nie uzyskuje rekomendacji.

Przechodzimy do głosowania nad poprawką siedemnastą, z autopoprawką, polegającą na zastąpieniu wyrazu „przy” wyrazem „na”.

Kto z państwa jest za tą poprawką, proszę podnieść rękę. (10)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

1 senator wstrzymał się od głosu – rekomendujemy tę poprawkę.

Osiemnasta już była przegłosowana, dziewiętnasta też.

Teraz akapit szósty. „Szczególny pokłon oddajemy żołnierzom polskim, którzy walcząc na wszystkich frontach”... Chyba powinno być „na wielu frontach”.

(*Głos z sali:* Na wielu, tak.)

Pan senator Romaszewski.

Senator Zbigniew Romaszewski:

Przepraszam, ale muszę zaprotestować. Oczywiście nieprawdą jest, że walczyli na wszystkich frontach, i jeśli będziemy to traktowali dosłownie, będzie to nieprawda. Jeśli jednak napiszemy, że na wielu frontach, znacznie to osłabimy. Wobec tego może nie pisać ani „na wszystkich”, ani „na wielu”, tylko tak: „Szczególny pokłon oddajemy żołnierzom polskim, którzy walcząc na frontach II wojny światowej «za wolność waszą i naszą»...”

(*Głos z sali:* O, tak.)

Bo ten wyraz „wielu” straszliwie to osłabia.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czy pan senator wprowadzi taką autopoprawkę?

(*Senator Włodzimierz Łęcki:* Tak.)

Głosujemy nad poprawką dwudziestą z autopoprawką przed chwilą przedstawioną.

Kto jest za? (11)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (0)

Jednogłośnie „za”.

W poprawce dwudziestej pierwszej senator Łęcki chce wykreślić wyraz „największą”.

Proszę, pan senator Smoktunowicz.

Senator Robert Smoktunowicz:

Pan senator Łęcki ma rację, bo gdyby wziąć pod uwagę liczbę żołnierzy, to najwięcej poległo Rosjan. Wyrazu „danina” samego jednak bym nie zostawiał. Może na-

piszmy: „olbrzymią daninę krwi i życia”. Zamiast wyrazu „największą” wprowadźmy wyraz „olbrzymią” czy „wielką”.

Senator Maria Berny:

Zaraz, zaraz, ale z tego, o czym mówił dzisiaj pan marszałek Pastusiak, wynika, że mamy prawo używać określenia „największą”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dlaczego? Proporcjonalnie do wielkości narodu?

(*Senator Maria Berny: Tak, tak.*)

Proporcjonalnie do wielkości narodu.

(*Senator Wiesław Pietrzak: Ja bym miał propozycję, żeby w ogóle wykreślić wyraz „największą”.*)

(*Senator Andrzej Jaeschke: Można w tej sprawie?*)

Pan senator Jaeschke.

Senator Andrzej Jaeschke:

Chciałbym zwrócić uwagę na to, że my oddajemy pokłon żołnierzom polskim, a nie w ogóle liczbie ofiar, które pochłonęła wojna. Nie pamiętam danych, ale wbrew pozorom, liczba regularnych żołnierzy, którzy zginęli w czasie II wojny światowej, nie była aż taka, żeby lokowała nas w czołówce.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Przede wszystkim Armia Czerwona, z całą pewnością.*)

Nie, więcej zginęło Amerykanów, jeżeli chodzi o żołnierzy armii regularnej. W związku z tym uważam, że jeśli napiszemy „wielką daninę krwi i życia”, to będzie najlepiej, w szczególności nie będziemy wchodzić.

(*Senator Ewa Serocka: Ja zgadzam się z propozycją pana senatora Łęckiego, żeby było po prostu bez przymiotnika.*)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Złożyli w ofierze daninę. Wiadomo, że każdy, kto walczy, składa daninę. Chyba trzeba dopisać „wielką”.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Przepraszam, że wejdę w słowo. Te przymiotniki „wielka” i „największa” wiele razy były używane. Bardziej elegancko byłoby, gdybyśmy napisali „złożyli w ofierze daninę krwi i życia”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pan przewodniczący Pietrzak.

Senator Wiesław Pietrzak:

Jako autor chciałbym powiedzieć, jaki był zamysł. Ja bym inaczej to przeczytał: złożyli w ofierze największą daninę, daninę krwi i życia – taka była moja intencja. Nie o to mi chodziło, że ona była największa globalnie.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Tutaj jest potrzebny średnik.)

Tak więc taki był zamysł. Można wykreślić ten wyraz „największa” i zostawić: złożyli w ofierze daninę krwi i życia. Będzie to oddawało moją intencję, bez podkreślenia, że to była największa danina. Wiadomo, że to jest największa danina.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Kto z państwa jest za poparciem poprawki dwudziestej pierwszej, polegającej na skreśleniu wyrazu „największą”? (9)

Kto jest przeciwny? (2)

Kto się wstrzymał od głosu? (0)

Rekomendujemy tę poprawkę.

Teraz dwie poprawki senatora Łęckiego, dotyczące akapitu siódmego, który zaczyna się od słów „chylimy głowy”.

(Senator Włodzimierz Łęcki: Czy mogę coś powiedzieć?)

Bardzo proszę.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Proszę państwa, celem tych poprawek było skrócenie tekstu. Podane są podstawowe fakty: „Chylimy głowy przed bohaterami Września”... i dalej nie ma tego zapisu o pakcie Ribbentrop – Mołotow. „Oddajemy cześć żołnierzom Polskich Sił Zbrojnych, którzy walczyli u boku sojuszników zachodnich.” I kropka. Potem jest jakby dalszy ciąg, ale w nowym zdaniu: „Na zawsze pozostaną w narodowej pamięci bohaterskie czyny żołnierzy 1 i 2 Armii Wojska Polskiego, walczących na froncie wschodnim”. To jest o tyle ważne, że dzięki temu eliminuje się poprawkę merytoryczną, jako że 2 Armia Wojska Polskiego nie walczyła od Lenino do Berlina. Jeśli zostawilibyśmy tu tę armię, trzeba by inaczej to zapisać. I dalej: „Oddajemy cześć żołnierzom bohaterskiej powstańczej Warszawy”. Dzięki temu dość dużo skrócimy ten tekst, co też jest ważne.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Zaraz, zaraz, Panie Senatorze, skrócić i wyrzucić. Ja się absolutnie nie godzę na to, żeby wypadł stąd zapis o pakcie Ribbentrop – Mołotow i dwóch agresorach. To już nie jest kosmetyczna poprawka i nie można w celu skrócenia tekstu wyrzucać tak ważnych spraw. Ja osobiście kategorycznie wyrażam sprzeciw.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Pani Senator, w innym miejscu oddajemy cześć żołnierzom. I ten zapis o pakcie Ribbentrop – Mołotow powinien być gdzie indziej.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: A proponuje pan gdzie indziej?)

Nie, bo ktoś tu stwierdził, że nie powinna to być historyczna uchwała. To, że pakt Ribbentrop – Mołotow był zawarty na parę dni przed wojną, to był jak gdyby inny element.

(Głosy z sali: Nie.)

Ale nie w tym miejscu to powinno być, i to podkreślam.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Być może nie jest to miejsce najlepsze, ale moim zdaniem lepiej umieścić to w złym miejscu niż wcale.

Senator Andrzej Jaeschke:

Oczywiście intencją pana senatora Łęckiego nie jest to, żeby w ogóle zapomnieć o tej sytuacji, ale jeśli można, Panie Senatorze, to w tym wypadku odszedłbym od puryzmu językowego i proponowałbym, żeby pan senator był uprzejmy wycofać tę poprawkę. Lepiej będzie, jeśli zostanie tak, jak uzgodniliśmy na posiedzeniach obydwu komisji.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Dobrze.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Poprawimy natomiast ten zapis o szlaku bojowym od Lenino do Berlina.)

Zamiast wyrazów „którzy przeszli swój chwalebny szlak bojowy od Lenino do Berlina” napiszemy „walczących na froncie wschodnim”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czyli gdyby pan wycofał poprawkę dwudziestą drugą...

(Senator Wiesław Pietrzak: I dwudziestą trzecią.)

(Senator Andrzej Jaeschke: I dwudziestą trzecią, a dwudziestą czwartą oczywiście...)

(Senator Włodzimierz Łęcki: Tak, i wtedy państwo przegłosujecie dwudziestą czwartą poprawkę.)

(Senator Andrzej Jaeschke: Tak czy tak ją przegłosujemy.)

Czyli poprawki dwudziesta druga i dwudziesta trzecia są wycofane, tak?

(Głos z sali: Tak, wycofane.)

Przechodzimy do poprawki dwudziestej czwartej, która naprawia błąd historyczny. Trzeba uzasadniać?

(Senator Andrzej Jaeschke: Nie, to już wiemy.)

Senator Wiesław Pietrzak:

Czy nie lepiej byłoby po prostu po wyrazie „bojowy” postawić kropkę? I wtedy byłoby tak: „którzy przeszli swój chwalebny szlak bojowy”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nie, chyba brakowałoby tu jakiegoś zakończenia.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Ale w innym miejscu opisujemy, gdzie oni walczyli, że walczyli na froncie wschodnim.)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: No dobrze, może być.)

Pan senator proponuje, żeby wyrazy „którzy przeszli swój chwalebny szlak bojowy od Lenino do Berlina” zastąpić wyrazami „walczących na froncie wschodnim”.

Czy w tej sprawie ktoś z państwa chce się wypowiedzieć? Według mnie, ten szlak bojowy lepiej brzmiał. Nie dałoby się tego poprawić?

Senator Wiesław Pietrzak:

Wszędzie, gdzie mówi się o chwale oręża polskiego, ten szlak bojowy występuje, jest takie sformułowanie.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz*: To ładnie brzmi.)

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: I skończyć na szlaku bojowym, tak?)

Tak, „którzy przeszli swój szlak bojowy”. A jaki on był? Jednej armii był inny, drugiej armii był inny. Nie będziemy nazywać go po imieniu. Faktycznie tutaj był taki skrót myślowy.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

To może tak napiszmy: „żołnierzy Wojska Polskiego, którzy przeszli swój chwalebny szlak”, bez wymieniania armii. Wtedy nie będzie błędu, bo któraś z nich na pewno...

Senator Włodzimierz Łęcki:

Nie, nie, bo tylko historyk wie, że Wojsko Polskie było na Wschodzie, a na Zachodzie były Polskie Siły Zbrojne. A ludzie by to utożsamiali, prawda? Nie, nie, musi być napisane „Wojska Polskiego”. Jeśli pani senator nie przeszkodzi, to można dodać „u boku Armii Radzieckiej”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nie, proszę pana, mnie fakty nie przeszkadzają. Mogą być dla mnie przerażające, tragiczne, ale z faktami nie dyskutuję.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: „Walczącej na froncie wschodnim u boku Armii Radzieckiej.”)

A poza tym ci ludzie, którzy ginęli na Wschodzie, są tak samo cenni jak ci na Zachodzie. Dla mnie to nie ma akurat znaczenia.

(*Senator Maria Berny*: Jeśli wymieniamy z nazwy Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, to należy wymienić także z nazwy Wojsko Polskie.)

Ja jestem za Wojskiem Polskim, tylko problem polegał na tym, że 1 Armia Wojska Polskiego nie szła od Lenino do Berlina, tam była 2 Armia.

(*Głos z sali*: Pierwsza szła, a druga nie szła.)

Senator Zbigniew Romaszewski:

Proszę państwa, czy nie można zrobić w ten sposób – to zdanie mi się podoba i nie bardzo bym chciał się go pozbywać – „którzy przeszli swój chwalebny szlak bojowy na froncie wschodnim”? Dlaczego tego nie użyć? To jest fakt.

(Senator Maria Berny: Wtedy jest i jedna, i druga armia.)
Na froncie wschodnim. I wiadomo, gdzie byli.

Senator Wiesław Pietrzak:

Na froncie wschodnim. Czy senator Łęcki wprowadzi taką autopoprawkę?
(Senator Włodzimierz Łęcki: Tak, Panie Przewodniczący.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Ona jest zgodna z duchem uchwały. Ale to sformułowanie, że przeszli szlak bojowy od Lenino do Berlina, jest takie utrwalone.

(Senator Włodzimierz Łęcki: Bo pani profesor uczyła się tego w szkole podstawowej i to się w głowie utrzymało.)

Dobrze, nie będę walczyć o Lenino, powiedzmy, chociaż mi go szkoda, bo mnóstwo ludzi wtedy zginęło.

(Senator Wiesław Pietrzak: Bezsensownie wielu zginęło.)

Tak, na bagnach. Jak się ta rzeka nazywała? Miereja, tak? Kojarzy mi się z francuską Marną. Miereja, nad Miereją, tak.

Kto z państwa jest za poprawką, polegającą na zastąpieniu wyrazów „od Lenino do Berlina” wyrazami „na froncie wschodnim”, czyli zmodyfikowaną poprawką dwudziestą czwartą, senatora Łęckiego, proszę bardzo podnieść rękę. (10)

Kto jest przeciwny? (0)

Jednogłośnie „za”.

Okej, jedziemy dalej. Poprawka dwudziesta piąta, senatora Łęckiego, dotycząca dziesiątego akapitu. Myślę, że trzeba zmniejszyć liczbę tych akapitów. „Wyrazamy głębokie uznanie dla twórców, funkcjonariuszy i żołnierzy podziemnego Państwa Polskiego”... Mnie się wydaje, że ten zapis „które stworzyli Polacy jako jedyny naród w Europie” mógłby jednak zostać, żeby to podkreślić.

(Senator Włodzimierz Łęcki: Znowu wraca pani do historii. To jest oczywiste.)

Tylko dla nas, bo powszechnie to nie jest znane.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Przecież żaden imperialista nie będzie czytał tej uchwały. Przeanalizują ją w ambasadzie rosyjskiej, żeby sprawdzić, gdzie są wydzwiski antyrosyjskie. Ona będzie tylko w dokumentach.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Może skreślić to zakończenie „udowadniając światu”...)

(Senator Andrzej Jaeschke: Można, Pani Przewodnicząca?)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Proszę.

Senator Andrzej Jaeschke:

Panie Senatorze Łęcki, wczoraj myśmy przyjęli inną formułę, przygotowując ten projekt. Otóż oczywiście nie będzie tego czytał, jak pan powiedział, żaden impe-

rialista, będą to czytać w ambasadzie rosyjskiej, choć też nie wiem, czy do końca, ale ta uchwała jest przede wszystkim dla tych, którzy niewiele wiedzą z historii. I dlatego przyjęliśmy, że to musi być coś w rodzaju przypomnienia historycznego. Taka w istocie rzeczy była nasza idea. Naprawdę dla niektórych II wojna światowa to jak bitwa pod Grunwaldem.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Senatorze, czy mógłby pan ograniczyć swoją poprawkę do skreślenia zakończenia tego zdania: „udowadniając światu, że jeszcze Polska nie zginęła”, a zostawić to, że wyrażamy... To jest poprawka pani senator Szyszkowskiej? Nie, senatora Łęckiego. „Wyrażamy głębokie uznanie dla twórców, funkcjonariuszy i żołnierzy podziemnego Państwa Polskiego, które stworzyli Polacy jako jedyny naród w Europie.” Kropka.

(*Senator Wiesław Pietrzak:* A co szkodzi, że jest takie zakończenie: „jeszcze Polska nie zginęła”?)

Chodzi o to, żeby trochę skrócić tekst.

Senator Włodzimierz Łęcki:

To, że Polska nie zginęła, inni też dowodzili. Zgadzam się z tym, co sugeruje pani senator Liszcz. Skreślimy tylko te ostatnie wyrazy: „udowadniając światu, że jeszcze Polska nie zginęła”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

I teraz mam pewną wątpliwość. Szkoda, że pana nie było na posiedzeniu podkomisji, bo pewnie od razu byśmy zrobili dużo lepsze poprawki. „Oddajemy cześć żołnierzom bohaterskiej powstańczej Warszawy”. Czy to trochę nie umniejsza roli cywili, których było dużo więcej? Bo w powstaniu właściwie cała Warszawa walczyła, łącznie z dziećmi. Czy nie mogłoby być tak: „Oddajemy cześć bohaterskiej powstańczej Warszawie”, na przykład? Bez wyrazu „żołnierzy”.

(*Głosy z sali:* Tak, oczywiście.)

Mógłby pan zrobić taką poprawkę?

Senator Włodzimierz Łęcki:

Pani Senator, za dużo poprawek pani ode mnie żąda. Potem pani powie, że Łęcki coś nagadał i z wszystkiego się wycofał.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz:* Ja tylko proszę.)

Robię to dla pani, licząc na rewanż.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Zapamiętam. Wobec tego jest pan zaproszony na obiad do najelegantszego lokalu w Warszawie, czyli stołówki w Kancelarii Prezydenta. (*Wesołość na sali*)

(*Senator Włodzimierz Łęcki:* Tam są też dania za 20 zł.)

Pozwolę wybrać najdroższe.

Dobrze, ściągamy akapity, czyli z akapitu dziesiątego i jedenastego zrobi się jeden.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Po wyrazie „bohaterskiej” powinien być przecinek.)

Dobrze. „Wyrazamy głębokie uznanie dla twórców, funkcjonariuszy i żołnierzy podziemnego Państwa Polskiego, które stworzyli Polacy jako jedyny naród w Europie.” Tak powinno być, tak? Kropka. „Oddajemy cześć bohaterskiej, powstańczej Warszawie, której walka przeszła do legendy.” Tak? Może być?

(*Głos z sali*: Tak jest.)

Kto z państwa jest za takimi akapitami dziesiątym i jedenastym? (9)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (0)

Jednogłośnie „za”. Dziękuję bardzo.

Czyli teraz jesteśmy przy dwunastym akapicie, tak? Dwudziesta siódma poprawka.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: Proszę państwa, jak brzmi ostatecznie to zdanie: „które stworzyli Polacy jako jedyny naród”...)

„Które Polacy stworzyli jako jedyny naród w Europie.” Kropka. Dodajemy do tego następnego zdanie: „Oddajemy cześć bohaterskiej, powstańczej Warszawie, której walka przeszła do legendy”. Żeby nie było wyrazu „żołnierzom”.

I teraz mamy dwudziestą siódmą poprawkę, pani senator Szyszkowskiej, dotyczącą następnego zdania, czyli dwunastego akapitu. „Szczególną pamięć i hołd”... Pani senator proponuje skreślić wyrazy „i innych miejscach masowego ludobójstwa”.

Senator Maria Szyszkowska:

Dlatego że jest powiedziane bardzo wyraźnie „między innymi”, czyli po Charkowie powinna być kropka.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak, jeżeli jest „między innymi”, to tak, to jest logiczne. Albo można skreślić wyrazy „między innymi”, może lepiej będzie tak: „popołnionych w Katyniu, Miednoje, Charkowie i innych miejscach masowego ludobójstwa”. Może raczej to.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Tak jest, oczywiście. Stylistycznie będzie lepiej. Bo jeśli jest napisane „między innymi w Katyniu, Miednoje, Charkowie”, to tu powinien być koniec. A jeżeli jest „i innych miejscach masowego ludobójstwa”, to nie powinno być „między innymi”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

To może skreślić wyrazy „między innymi”? Zgodziłaby się pani senator na taką poprawkę?

Bardzo proszę.

Senator Maria Szyszkowska:

Jest jeszcze jeden problem: mianowicie Senat nie powinien przesądzać pewnych sporów historyków. A jest spór historyków na temat, czy można mówić o ludobójstwie w odniesieniu do zbrodni stalinowskich, ponieważ one z jakichś powodów...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Ale my mówimy, chcemy mówić.)

My mówimy, dobrze, ale ja zwracam uwagę na to, że taki problem istnieje. Nie wiem więc, czy warto...

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pani Senator, dla mnie to jest argument za tym, żeby to zostawić.

Senator Zbigniew Romaszewski:

Ten problem został rozstrzygnięty przez Trybunał Norymberski, który rozpatrywał zbrodnię w Katyniu jako zbrodnię ludobójstwa. Wtedy tylko autor był inny, bo co do ludobójstwa nie było wątpliwości.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Teraz Rosjanie próbują się z tego wycofać. I dlatego akurat to trzeba powtórzyć. Proszę państwa, kto jest za poprawką pani senator Szyszkowskiej...

(Głos z sali: Mogę jeszcze?)

Pan senator Lubiński.

Senator Mirosław Lubiński:

Chciałbym tylko spytać, czy przymiotnik „masowy”, jest w tekście uchwały konieczny. Masowe ludobójstwo czy ludobójstwo, po prostu?

(Senator Andrzej Jaeschke: Trafna uwaga.)

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Wyraz „ludobójstwo” zawiera w sobie...)

Z tego wynika, że jest pojedyncze ludobójstwo.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nadzieja w pani senator. Czy zrobi pani autopoprawkę, żeby skreślić wyrazy „między innymi” i „masowego”?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Dobrze. Kto jest za tym, żeby ten dwunasty akapit brzmiał tak: „Szczególną pamięć i hołd winni jesteśmy dzisiaj polskim żołnierzom...” Czy ten wyraz „dzisiaj” jest potrzebny? Może i tak. „Szczególną pamięć i hołd winni jesteśmy dzisiaj polskim żołnierzom, ofiarom stalinowskich zbrodni, popełnionych w Katyniu, Miednoje, Charkowie i innych miejscach ludobójstwa.”

Pani senator Szyszkowska.

Senator Maria Szyszkowska:

Wielka prośba, żeby wyrzucić wyraz „dzisiaj”. Pani senator też miała wątpliwości.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak? Dobrze. „Szczególną pamięć i hołd winni jesteśmy polskim żołnierzom, ofiarom stalinowskich zbrodni, popełnionych w Katyniu, Miednoje, Charkowie i innych miejscach ludobójstwa.”

Kto jest za taką poprawką? (9)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał? (0)

Jednogłośnie „za”, dobrze.

Do zdania zaczynającego się od „Pamiętamy”... będzie coś? Dwudziesta ósma poprawka. W akapicie trzynastym będzie zdanie drugie. Czyli po zdaniu: „Pamiętamy i będziemy pamiętać o bohaterstwie żołnierzy koalicji”... będzie zdanie: „Oddajemy cześć żołnierzom radzieckim”...

(*Głos z sali:* To jest połączenie akapitów.)

„...spoczywającym w polskiej ziemi, alianckim pilotom niosącym pomoc naszym żołnierzom i partyzantom”...

(*Głos z sali:* Nie ma zmiany treści, jest tylko połączenie akapitów.)

To bardzo dobrze, bo ja też chciałabym zaproponować pewne łączenia. To już mamy taką poprawkę.

Kto z państwa jest za połączeniem tych akapitów, czyli za poprawką dwudziestą ósmą i dwudziestą dziewiątą...

(*Senator Zbigniew Romaszewski:* Chwileczkę. Coś skreślamy?)

Pan senator tak sformułował tę poprawkę, jakby coś wykreślał. W gruncie rzeczy nie wykreśla, tylko...

(*Senator Wiesław Pietrzak:* Dwa akapity są połączone.)

(*Głos z sali:* I formalnie tak trzeba było to zapisać.)

(*Senator Zbigniew Romaszewski:* Tak, tak, oczywiście, zgoda.)

Tak i to byłoby prostsze. Może tak zapisze się to potem w zestawieniu poprawek. W ramach autopoprawki.

Kto jest za? (9)

Czyli jednogłośnie „za”.

Trzydziesta poprawka, dotycząca akapitu piętnastego, czyli następnego. Zaczyna się on od wyrazów „wyzwolenie i pokój”. Skreśla się zdanie pierwsze i drugie.

Pani Senator, niech nas pani przekona, bo ja nie jestem przekonana.

Senator Wiesław Pietrzak:

Przepraszam bardzo, ja może wrócę do poprawek dwudziestej ósmej i dwudziestej dziewiątej. Proszę zobaczyć, jakie niezręczne będzie to połączenie: „oddajemy cześć żołnierzom radzieckim”... i teraz, jeśli pominiemy środek, to dalej będzie „niosącym pomoc”, na przykład, „walczącej Warszawie”. To jest taki skrót, zbitek dwóch myśli w jednym akapicie, w jednym zdaniu. Dwie odrębne myśli i odrębne historyczne fakty.

(*Senator Zbigniew Romaszewski:* Tak, chyba musimy zrobić reasumpcję.)

Co innego jest: oddajemy cześć żołnierzom radzieckim, którzy tutaj są pogrzebani, a co innego: oddajemy ją pilotom alianckim, którzy nieśli pomoc walczącej Warszawie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Ale w tekście oryginalnym jest tak samo.

(*Senator Wiesław Pietrzak: W tekście oryginalnym jest co innego.*)

„Oddajemy cześć żołnierzom radzieckim spoczywającym w polskiej ziemi, alianckim pilotom niosącym pomoc naszym żołnierzom i partyzantom oraz walczącej Warszawie.” Jest tak samo.

Pani senator Serocka, bardzo proszę.

Senator Ewa Serocka:

Myśmy za pomocą poprawki dwudziestej piątej już wprowadzili ten tekst, że oddajemy cześć żołnierzom bohaterskiej, powstańczej Warszawy.

(*Senator Wiesław Pietrzak: Nie, nie, to jest co innego.*)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tym, którzy nieśli pomoc Warszawie.

(*Senator Wiesław Pietrzak: Dobrze, ja to wycofuję.*)

Tak więc tamto już jest przegłosowane.

Przechodzimy do akapitu piętnastego, który się zaczyna od wyrazów „wyzwolenie i pokój”. Pani senator proponuje skreślić zdanie pierwsze i drugie, czyli cały akapit.

Senator Maria Szyszkowska:

Nie, ten akapit zaczynałby się tak: „decyzje podjęte w Jałcie i Poczdamie”. Chodzi o skreślenie pierwszego i drugiego zdania.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Co państwo na to...*)

Proszę zwrócić uwagę na to, że drugie zdanie brzmi tak: „Zakończenie wojny nie doprowadziło w Polsce do powstania demokratycznego ładu”. To jest zupełnie inny problem, który nie wiąże się z II wojną, z oddawaniem hołdu. Również pierwsze zdanie, które brzmi: „Wyzwolenie i pokój nie dla wszystkich oznaczały”... nie wiąże się z hołdem oddawanym tym, którzy giną.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Bo to jest nowa myśl, Pani Senator. Ona nie musi się z tym wiązać.*)

Ja bym wolała, żeby to było zwarte, żeby nie było przegadane. Proponuję, żeby ten akapit zaczynał się od wyrazu „decyzje”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

A to będzie się wiązało z hołdem? To będzie samotne zdanie, oderwane, wiszące w powietrzu.

Pan senator Pietrzak.

Senator Wiesław Pietrzak:

Przepraszam, Pani Senator, bardzo bym nalegał i prosił usilnie, żeby pani senator wycofała tę poprawkę.

Senator Maria Szyszkowska:

Skoro pan senator tak prosi, to ją wycofuję.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Ma pan chody u pani senator.)

(Senator Wiesław Pietrzak: Dziękuję bardzo.)

Ale nie jestem przekonana. Robię to wyłącznie z sympatii dla pana. *(Wesołość na sali)*

(Senator Wiesław Pietrzak: Dziękuję bardzo.)

Tylko z tego powodu, naprawdę, ja zawsze mówię prawdę.

(Senator Wiesław Pietrzak: Dziękuję bardzo.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękujemy bardzo. Tak więc poprawka trzydziesta jest wycofana.

Teraz poprawka trzydziesta pierwsza, w akapicie szesnastym, czyli następnym. „Mówiąc o wkładzie Polski”... Pan senator proponuje skreślić to zdanie. Aha, po skreśleniu tego zdania można by to potraktować jako dalszą część tego samego akapitu. Wtedy trzeba by to połączyć.

Senator Wiesław Pietrzak:

Przepraszam, ale tu będzie tak: „decyzje podjęte w Jałcie”... i dalej będzie: „decyzje jałtańskie przekreśliły”. Wobec tego trzeba będzie całkiem przeredagować obydwie akapity, żeby je połączyć.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Może nie „decyzje jałtańskie”, a „pakty jałtańskie”.)

Senator Włodzimierz Łęcki:

Albo „ustalenia jałtańskie”. „Ustalenia podjęte w Jałcie i Poczdamie sprawiły, że nasza Ojczyzna, zmieniona terytorialnie, została, za zgodą koalicjantów, uzależniona od ZSRR – totalitarnego mocarstwa.”

Senator Aleksandra Koszada:

Przepraszam, może zacząć...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Może „układ jałtański”?)

Nie, nie, po kropce, bo tu będzie dalsza część: „przekreśliły możliwość powrotu do Polski wielu tysięcy żołnierzy”. Bez decyzji jałtańskich, bo to jest to samo.

(Głos z sali: Przekreśliły możliwość.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Może być tak: przekreśliły one możliwość.

(Głos z sali: Nie „one”.)

Może być i bez „one”, faktycznie.

Kto jest za taką poprawką trzydziestą pierwszą, lekko zmodyfikowaną, która polega na skreśleniu zdania pierwszego i na lekkiej zmianie zdania drugiego...

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Ale proszę mnie spytać, czy zgadzam się na zmianę.) (*Wesołość na sali*)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Czy wnosi pan autopoprawkę?)

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Tak jest, muszę wnieść autopoprawkę.)

Pan senator wnosi autopoprawkę?

Senator Włodzimierz Łęcki:

Wnoszę.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pan senator łaskawie wnosi autopoprawkę, dzięki. Ale nie dla mnie pan senator to zrobił, tylko dla sprawy, dla idei.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: I dla pani też.)

Dobrze. I potem będzie: „przekreśliły możliwość powrotu do Polski wielu tysięcy żołnierzy”. Chyba połączymy te kolejne akapity, tak?

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Tak, połączymy, to wyjdzie jedno zdanie.)

Kto z państwa jest za taką poprawką...

(*Senator Anna Kurska*: Odczytajmy jeszcze.)

Dobrze. Wypada zdanie, zaczynające się od wyrazów „mówiąc o wkładzie Polski”, pierwsze zdanie w tym akapicie szesnastym. Całe to zdanie. I wypadają wyrazy „decyzje jałtańskie”. I wtedy po wyrazach „totalitarnego mocarstwa” będzie zdanie: „przekreśliły możliwość powrotu do Polski wielu tysięcy żołnierzy polskich, którzy przelewali krew na zachodzie Europy”.

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Nie, tu była taka poprawka: „walczących na zachodzie Europy”.)

Aha, walczących.

(*Senator Zbigniew Romaszewski*: Zamiast „decyzje jałtańskie” powinno być chyba „decyzje te”.)

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Nie, będzie „one”, „przekreśliły one”.)

Jeśli zdanie pierwsze wypada, to w ogóle nie ma już kwestii poprawki. Jeżeli przegłosujemy wykreślenie tego zdania, to nie będzie kwestii poprawki pani senator Szyszkowskiej, ona będzie wtedy bezprzedmiotowa.

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Pani senator ją wycofuje.)

(*Senator Maria Szyszkowska*: Bo to chodziło o liczbę mnogą, tak.)

Przeczytać jeszcze raz, czy wiemy, jak to będzie brzmiało?

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Wiemy.

Kto z państwa jest za tak zmodyfikowaną poprawką trzydziestą pierwszą...

(*Głos z sali*: I połączeniem akapitów.)

...i połączeniem tych akapitów, proszę podnieść rękę. (10)

Jednomyślnie „za”, dobrze.

Trzydziesta druga wycofana. Trzydziesta trzecia...

(*Senator Wiesław Pietrzak*: Trzydziesta trzecia to jest to samo.)

Tak, tylko senator proponował, żeby wyrazy „przekreśliły możliwość” zastąpić wyrazami „uniemożliwiły powrót”.

Upiera się pan?

(*Senator Włodzimierz Łęcki: Nie upieram się.*)

Nie upiera się pan. Jest pan wspaniały. Poprawka wycofana.

Teraz poprawka trzydziesta czwarta, polegająca na skreśleniu akapitu siedemnastego: „to dzięki wielkiemu wysiłkowi”...

Senator Włodzimierz Łęcki:

Ja przeczytam, jak powinno być: „wielki wysiłek, ofiara krwi przelanej przez żołnierzy polskich na wszystkich frontach, stanowi największy po mocarstwach – Stanach Zjednoczonych, Związku Radzieckim i Wielkiej Brytanii – wkład militarny w II wojnę światową”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Bardzo mi się podoba, że Francuzi dostaną zasłużonego prztyczka w nos.

(*Senator Włodzimierz Łęcki: Chyba to przetłumaczę na język francuski, bo inaczej...*)

Bo inaczej nie rozumieją, tak? No tak, te zabójady tak nam się dały we znaki i wtedy, i teraz.

Pani Senator, czy przy tak zmienionym akapicie wycofuje pani tę poprawkę?

(*Senator Maria Szyszkowska: Przy zmienionym wycofuję moją poprawkę, bo to jest ładna forma.*)

Fantastycznie.

Kto z państwa jest za poprawką trzydziestą piątą, zmieniającą redakcję ostatniego... przedostatniego, siedemnastego akapitu? (10)

Też jednomyślnie „za”? Dzięki.

Do ostatniego akapitu nie ma poprawek. „Senat Rzeczypospolitej zwraca się do wszystkich Polaków o godne uczczenie 60. rocznicy.”

Pani senator Szyszkowska, bardzo proszę.

Senator Maria Szyszkowska:

To jest na pewno spóźniona refleksja, ale to jest bardzo brzydko powiedziane: „najkrwawszego”. Wcześniej nie zwróciłam na to uwagi. „Najbardziej krwawego”, tak powinno być.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Źle brzmi wyraz „najkrwawsze”, aż ciężko wymówić, faktycznie.*)

A poza tym ja nie wiem, czy to jest prawda. Czy nie było w poprzednich wiekach równie krwawych wojen?

(*Senator Andrzej Jaeschke: Nie. Może wojna trzydziestoletnia.*)

W każdym razie, chciałabym zapytać, czy jeszcze można coś zrobić, żeby było „najbardziej krwawe”?

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nie dałoby się trzydziestej piątej poprawki rozciągnąć na ten akapit? Czy można zrobić taką autopoprawkę?

Senator Wiesław Pietrzak:

Autopoprawka dwóch komisji. Nie wiem.

Panie Mecenasiu?

(*Głos z sali:* Niech pan senator Łęcki zmodyfikuje trzydziestą piątą poprawkę.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Senatorze, niech pan tak zmodyfikuje swoją autopoprawkę, żeby w akapicie osiemnastym wyraz „najkrwawszy” zastąpić wyrazami „najbardziej krwawy”. O tym pan myślał cały czas, tylko pan zapomniał.

(*Senator Włodzimierz Łęcki:* Nie wiem, jak mi to z głowy wyleciało.)

Pan senator Grzegorz Niski, bardzo proszę.

Senator Grzegorz Niski:

Szanowni Państwo, jeśli można zasugerować, ja bym w ogóle tę krwawość opuścił. I wtedy, jeżeli to jest możliwe pod względem legislacyjnym, to by się czytało tak: „Senat Rzeczypospolitej zwraca się do wszystkich Polaków o godne uczczenie 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej, najtragiczniejszego konfliktu w dziejach ludzkości”. Bez tej krwi.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pan senator pomyślał o skreśleniu, tak? A pan mecenas to zauważył, dobrze.

Kto z państwa jest...

Pan senator.

Senator Mirosław Lubiński:

Lepiej brzmi „najbardziej tragicznego” niż „najtragiczniejszego”.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nie, najtragiczniejszego, to może być.

Kto z państwa jest za skreśleniem wyrazu „najkrwawszego” z ostatniego merytorycznego akapitu? (10)

Jednomyślnie „za”.

Dobrze. Czyli ustosunkowaliśmy się do tego.

Proszę państwa, zanim przejdziemy do zamknięcia posiedzenia, chciałabym zadać takie pytanie: czy nie widzicie państwo potrzeby połączenia niektórych akapitów? Bo ciągle jest ich naście. Gdyby jakaś myśl była kontynuowana, czy państwo... To jest zabieg już właściwie techniczno-redakcyjny. Jest trochę za dużo tych akapitów. Dzięki senatorowi Łęckiemu trochę zmniejszyła się ich liczba, ale ciągle jest ich dużo. Może byśmy upoważnili legislatora, żeby nam pomógł, dobrze? Można by połączyć akapity, tam gdzie jest ta sama myśl czy bardzo zbliżona, dobrze? Optycznie będzie lepiej wyglądała ta uchwała. Może tak być?

Panie Senatorze, widzę, że pan nie przyjmuje tego z entuzjazmem.

Senator Wiesław Pietrzak:

To znaczy tak: te poszczególne akapity odnoszą się albo do pewnych faktów, albo do pewnych problemów. I każdy akapit odnosi się do innej jak gdyby sprawy. I dlatego ja bym proponował, żeby ostrożnie postępować z tym łączeniem.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Zgoda, ostrożnie.)

W tej chwili i tak już połączyliśmy ze cztery czy pięć akapitów, tak że myślę, że nie będzie ich tak dużo.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Troszkę oszczędności już jest. Ale gdyby była taka możliwość...

(Senator Wiesław Pietrzak: Pan mecenas zobaczy, czy jest taka możliwość.)

Bo tu mamy parę akapitów jednozdaniowych, to nawet źle wygląda optycznie.

Pani senator Koszada...

Senator Zbigniew Romaszewski:

Przepraszam, ale jestem przeciwny połączeniu w jeden akapit zdania, które mówią to samo: oddajemy hołd tym, oddajemy hołd tym, oddajemy hołd tym. Ale to nie może być jeden akapit. To są różne akapity.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

No tak.

Pani senator Koszada.

Senator Aleksandra Koszada:

Państwo Przewodniczący! Panie i Panowie Senatorowie!

Jutro będziemy głosować nad tą uchwałą. Do tej pory było tak, że praktycznie tekst jednolity, wypracowany przez komisję, był przedstawiany podczas ostatecznego głosowania. Tutaj mamy wiele poprawek. Ja sądzę, że te poprawki, które dzisiaj przyjęliśmy, zostaną przyjęte i nie będzie problemów, ale nie wiem, czy nie należałoby przygotować tekstu jednolitego...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Roboczego.)

...roboczego tekstu jednolitego z tymi poprawkami – będą podobno kombatanci – żeby po przegłosowaniu poprawek odczytać ten tekst jednolity już tak uroczyście. Myślę, że to byłoby dobrze. Bo my się strasznie rozdrobnimy w przyjmowaniu tych poprawek i praktycznie to będzie mało czytelne.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: To jest bardzo dobry pomysł.)

Myślę, że tak powinniśmy zrobić.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Uważam, że to jest bardzo dobry pomysł. Sądzę, że puryści regulaminowi nie będą protestować, bo właściwie to jest gwoździem informacji, cośmy naprawdę dzięki tym poprawkom uchwalili.

Zrobi to pan, Mecenasiu?

(*Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Roman Kapeliński: Tak, oczywiście.*)

Dobrze. Co pan przewodniczący Pietrzak na to?

Senator Wiesław Pietrzak:

Ja z entuzjazmem przyjmuję tę myśl, dlatego że w dniu dzisiejszym złożyłem w gabinecie marszałka Senatu propozycję, którą przygotowaliśmy wspólnie z panią senator, żeby właśnie, jeśli chodzi o to trzecie czytanie, nie wiem, użyć nawet jakiegoś tricku. I tu kłaniam się panu mecenasowi, pytając, czy nie można by ograniczyć się tylko i wyłącznie do odczytania jednolitego tekstu, przygotowanego przez...

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: No nie, musi być głosowanie.*)

...komisje i wycofaniu... Chodzi o to, żeby nie było tego zabierania głosu przez poszczególnych wnioskodawców itd., tego odczytywania.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: To już jest kwestia apelu pana jako sprawozdawcy, myślę.*)

Jeżeli ja będę sprawozdawcą, to bardzo krótko powiem na ten temat, że osiągnęliśmy konsensus przy wprowadzaniu poprawek, że te poprawki tylko doskonałą uchwałę.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: I że w większości były przyjmowane jednomyślnie.*)

Tak. I są dwa rozwiązania: można zaproponować Wysokiej Izbie, że po odczytaniu jednolitego tekstu głosowanie będzie tylko nad nim, albo – jeżeli to będzie niemożliwe ze względów legislacyjnych...

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Nie, na pewno to nie jest możliwe.*)

...po przegłosowaniu poprawek będzie odczytanie jednolitego tekstu.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Właśnie to proponuje senator Koszada.*)

Tak jak pani senator proponuje, odczytanie jednolitego tekstu

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pani senator Serocka, bardzo proszę.

Senator Ewa Serocka:

Ja proponuję, żeby Senat en bloc głosował nad wszystkimi poprawkami. Czy można w ten sposób?

Senator Włodzimierz Łęcki:

Przepraszam, ja mam pytanie pomocnicze. Bo wszystkie poprawki, które nie zostały przyjęte, zostały wycofane.

(*Senator Wiesław Pietrzak: Jednej pani Maria Szyszkowska najpierw nie wycofała, ale teraz wycofała.*)

To nie ma problemu. Jeśli tamte są wycofane, to można głosować nad poprawkami en bloc. A pana Rzemikowskiego zamknąć w ubikacji. (*Wesołość na sali*)

(*Głos z sali: Pana Rzemikowskiego trzeba zaprosić do baru.*)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czyli głosowanie będzie nad poprawkami rekomendowanymi przez obydwie komisje, po prostu.

(Senator Wiesław Pietrzak: Przez obie komisje, tak. To też jest rozwiązanie.)

I wtedy będzie jedno głosowanie nad poprawkami i potem odczytanie tekstu jednolitego.

(Senator Wiesław Pietrzak: Odczytanie tekstu jednolitego i głosowanie nad tekstem jednolitym.)

Głosowanie, potem pewnie marszałek zaproponuje uczczenie minutą ciszy. Następnie będzie krótka przerwa, żeby oddzielić tę sprawę od kolejnej.

(Senator Wiesław Pietrzak: I potem dziesięć minut przerwy, tak rozmawialiśmy z marszałkiem.)

(Senator Aleksandra Koszada: To jest najlepsze rozwiązanie.)

Dobrze. Rozumiem, że pan przewodniczący Pietrzak będzie sprawozdawcą.

Coś jeszcze?

Starszy Sekretarz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności

Bogumiła Cichońska:

Przepraszam, ponieważ pan przewodniczący powiedział, że pani senator Szyszkowska wycofała tę poprawkę, ja bym poprosiła o potwierdzenie, bo trzeba to zawrzeć w stanowisku.

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Którą poprawkę?)

Pani senator Szyszkowska wycofała szesnastą poprawkę. Było głosowanie i ona nie uzyskała większości. Nie była wycofana.

(Głos z sali: Tak, racja.)

(Starszy Sekretarz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Bogumiła Cichońska: Wynik głosowania był taki: 4 – 7 – 0.)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Chodziło o skreślenie zdania o mogiłach.

(Senator Wiesław Pietrzak: A została przyjęta siedemnasta poprawka, pana senatora Łęckiego.)

W starym tekście akapit czwarty, ostatnie zdanie.

Senator Wiesław Pietrzak:

Kto z państwa zbierze do 19.00 podpisy senatorów pod poprawką, którą oni złożyli, a którą my chcemy uznać, że jest wycofana? Do godziny 19.00. Tam jest pani senator Kurska, pan senator Romaszewski.

Senator Maria Szyszkowska:

Tak, tak, oczywiście, ja to wycofałam.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czy możemy się rozejść, możemy zakończyć?

(*Senator Wiesław Pietrzak: Myślę, że tak.*)

Wobec tego ogromnie dziękuję wszystkim za tak zgodną współpracę w tej niezwykle delikatnej i ważnej sprawie.

Zamykam wspólne posiedzenie Komisji Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego oraz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności.

Życzę państwu miłego wieczoru...

(*Senator Włodzimierz Łęcki: Ja na zakończenie tylko stwierdzam, że jestem członkiem dwóch komisji, każda miała ponad sto posiedzeń, ale na żadnym nie byłem tak manipulowany jak dzisiaj.*) (*Wesołość na sali*)

W sposób szczególny dziękujemy autorom poprawek, pani senator Szyszkowskiej i senatorowi Łęckiemu, za spolegliwość i wielkoduszność.

Senator Wiesław Pietrzak:

Panowie Senatorowie z Komisji Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego, proponuję w dniu jutrzejszym za piętnaście dziesiąta wyjazd na targi policyjne. Jest wystawa i są targi. Kto chce jechać, proszę się zgłosić dzisiaj albo jutro do godziny 9.00, telefonicznie do pań z komisji, bo musimy zamówić odpowiednią liczbę samochodów. Wyjazd za piętnaście dziesiąta, wracamy wpół do dwunastej.

(*Koniec posiedzenia o godzinie 19 minut 43*)

Kancelaria Senatu

Opracowanie: Renata Gromska

Publikacja: Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Administracyjne, Dział Wydawniczy

Nakład: 6 egz.

ISSN 1643-2851